

4. Лукошина А. С. До питання лінгвістичної обдарованості студентства / А. С. Лукошина, М. О. Голубєва // Програма і матеріали наук.-практ. конф. «Особистість у просторі проблем ХХІ століття». 10 березня 2022. Україна. Київ : ПП «Дірект Лайн», 2022. С. 90-93.
http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23068/Lukoshyna_Holubieva_Do_pytan_nia_linhvistychnoi_obdarovanosti_studentstva.pdf?sequence=1
5. Нечипоренко Х. М. Поняття і основні характеристики дивергентного мислення // Компетентнісний вимір сучасної освіти: теорія і практика : зб. тез V регіон. наук.-практ. конф. (19 травня 2017 р., м. Запоріжжя) / За заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя : Хортицька національна академія, 2017. С. 250-251.
<https://khnnra.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/Zbirnik-tez-V-Regionalnoyi-naukovo-praktichnoyi-konferentsiyi-Kompetentnisnij-vimir-suchasnoyi-osviti.-Teoriya-i-praktika-19.05.2017.pdf>
6. Шапар В. Б. Сучасний психологічний словник. Харків : Прапор, 2007. 640 с.

Гончаренко Євеліна

ФЕНОМЕН АМБІВАЛЕНТНОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Підлітковий вік відноситься до тих критичних періодів онтогенезу, пов'язаних з суттєвими перетвореннями в сфері свідомості, діяльності й системі взаємовідносин індивіда.

Зміни в емоційній сфері, нестабільність «бурхливість» реакції є результатом не лише фізіологічних перебудов, хоч й знаходяться в суттєвому взаємозв'язку, а й потребою у нових психосоціальних ролях, самоствердженні. Прагнення та почуття починають переповнювати, виникає невдоволення щодо своїх власних дій та вчинків інших, така незадоволеність та подекуди агресивність може бути як реакція на невідповідність власної фантазії до вибудованої реальності. Емоції підлітка часто різкі, рухливі, мінливі та вміщують в собі протиріччя. Підвищена чутливість має тенденцію поєднуватися з надмірною черствістю, несприйнятливістю, сором'язливістю – з розв'язністю, а страх образи провокує агресію.

Амбівалентність була й продовжує бути об'єктом дослідження багатьох теорій та не оминула праць відомих дослідників. Психоаналітична теорія, з її основоположником З. Фрейдом визначала цей феномен, як результат підсвідомого зіткнення двох різних форм потягів, що не узгоджуються й не знаходять вираження для реалізації потреби. Неофройдисти К. Юнг, К. Абрахам та А. Адлер – описували як необхідну складову психічного розвитку, визначаючи амбівалентні прояви не як протиставлення почуттів, а їх доповнення, цілісність та самість особистості.

Представники гуманістичної теорії А. Маслоу та К. Роджерс мали інші, відмінні погляди на феномен амбівалентності. Маслоу вважав, що амбівалентність заважає повноцінній самоактуалізації; Роджерс описував це явище як неузгодженість у переживаннях, що дійсно відчуває індивід й тими уявленнями «Я» в наслідок неспівпадіння між цінностями особистості та встановленими суспільством критеріями.

Амбівалентність почуттів (від грец. *amphi* – приставка у значенні подвійності, лат. *valentia* – сила) – неузгодженість, протиріччя декількох одночасно виникнутих емоційних переживань стосовно певного об'єкту. У типовому випадку амбівалентність почуттів обумовлюється тим, що окремі особливості складного об'єкта по-різному впливають на потреби та цінності людини, наприклад, відчувати повагу до когось щодо працьовитості й той самий момент засуджувати за різку емоційність. В особливому випадку емоційна амбівалентність являє собою протиріччя між стійкими почуттями до предмету й виникаючими з них ситуативними емоціями, як приклад, почуття образи у разі вираження недостатньої кількості уваги зі сторони осіб, що позитивно оцінюються особистістю яка цю увагу недоотримала.

Подібна амбівалентність почуттів є результатом не розуміння підлітком свого власного «Я», мотивів та цілей. Дослідник К. Левін описував амбівалентність як вид психологічного конфлікту, відомо що для підліткового віку це явище характерне, так як підліток не завжди в змозі дати ради своїм почуттям й віднайти правильний спосіб їх вираження. Розвиток внутрішніх конфліктів підлітка пов'язаний з новоутворення цього вікового етапу, почуттям дорослості, що формує певні прагнення, які не можуть бути реалізовані; з переживаннями щодо зовнішнього вигляду, що викликає захоплення від певних фізіологічних змін, але в той же час виникає невдоволення коли уявлення про себе не знаходять відображення у дзеркалі, і як наслідок відбувається суттєве зниження самооцінки.

Амбівалентність дій, почуттів, реакцій – характерна для підліткового віку, й знаходить своє вираження у формуванні взаємовідносин з референтною групою, програванні відведених ролей. Психолог Е. Еріксон вивчаючи психосоціальний розвиток «Его» - структури, визначив вісім етапів її формування, що супроводжуються кризами й як наслідок, виникають амбівалентні прояви. Дослідник вважає важливим періодом формування «Его» ідентичності саме юнацький вік, так як відбувається інтеграція наявних «Я –образів» в єдину систему, цілісну та довершену, тобто самоідентичність.

Отже, амбівалентність – це виявлення двох різних бажань, реакцій, які можуть бути тотожні за своєю силою й не зважаючи на свою відмінність, знаходяться у складному взаємозв'язку; виступає своєрідним регулятором поведінки індивіда в різних сферах життєдіяльності.

Подібне явище має свою сильну враженість у підлітковому віці через комплексність біологічних та психічних змін на цьому віковому етапі. Незрозумілість власних емоційних переживань не дозволяє підлітку сформулювати відповідну реакцію й вибудувати порядок дій, які би узгоджувалися з внутрішніми переживаннями.

Список використаних джерел:

1. Зелінська Т. М. Амбівалентність особистості. Теорія, діагностика, психокорекція: Навч. посібн. – К: Каравела, 2010. – 256 с.